

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,
Tel. (8 5) 203 4696, faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt, enmin.lrv.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023-11-

Nr.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO PAKARTOTINIS
TEIKIMAS**

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija parengė, patikslino ir pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 4 d. nutarimo Nr. 827 „Dėl Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo energijai gaminti skatinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – įgyvendinti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 6, 9, 16, 17, 20, 21¹, 22, 22², 23, 31, 39, 41, 41¹, 48², 48³, 48⁴, 49, 58, 59, 67, 71¹, 72, 74 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 20¹, 73² straipsniais įstatymo (toliau – EE įstatymo pakeitimas) nuostatas ir detalizuoti sąlygas dėl fiksuoto elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių tarifo taikymo (toliau – fiksuotas tarifas).

Patikslintu Nutarimo projektu tvirtinamame Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo energijai gaminti plėtos ir skatinimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) atlikti šie pakeitimai:

1) Atsižvelgiant į tai, kad EE įstatymo pakeitime teikiamos nuorodos į Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo energijai gaminti plėtos ir skatinimo tvarkos aprašą, siūlytina atitinkamai tikslinti pavadinimą ir Aprašu kuriamą reglamentavimą taikyti bendrai atsinaujinančių energijos išteklių plėtrai, tai yra elektrinėms be skatinimo ir elektrinėms, kurioms teisės aktų nustatyta tvarka suteiktos skatinimo priemonės.

2) Atsižvelgiant į EE įstatymo pakeitime nustatytas nuostatas, susijusias su pralaidumų rezervavimo prioriteto tvarka, Nutarimo projekte atlikti pakeitimai, nustatant, kad pralaidumai rezervuojami Elektros energetikos įstatyme nustatyta tvarka.

3) Elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių gamintojai, kurių elektros energijos gamybos įrenginiai yra prijungti prie elektros energijos perdavimo tinklo ir kurie yra įgiję teisę pasinaudoti fiksuotu tarifu, atsisakė paramos ir nutraukė su paskirtąja įmone sudarytas elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis. Atsižvelgiant į tai, kad paskirtoji įmonė nebeturi jokių sutarčių su elektros energijos gamintojais ir nebesuperka elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių gamintojų, nebeliko poreikio paskirtajai įmonei vykdyti jai nustatytų funkcijų, todėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2013 m. sausio 7 d. įsakymas Nr. 1-3 „Dėl Lietuvos energijos gamyba, AB paskyrimo laikinai vykdyti paskirtosios įmonės funkcijas“ buvo pripažintas netekusiu galios. Siekiant aiškumo, siūloma atsisakyti nuostatų, susijusių su paskirtosios įmonės funkcijomis.

4) Esant situacijai, kai parduotos elektros energijos svertinė rinkos kaina yra didesnė nei fiksuotas tarifas, kilo klausimas dėl fiksuoto tarifo taikymo ir jo atsisakymo. Įvertinus teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias fiksuoto tarifo taikymą, pastebima, kad šiuo metu nėra reglamentuotos sąlygos dėl fiksuoto tarifo atsisakymo. Atsižvelgiant į tai, siūloma nustatyti galimybę gamintojams atsisakyti fiksuoto tarifo, prisiimant su šio tarifo atsisakymu kylančias rizikas, susijusias dėl elektros energijos balansavimo ir elektros energijos persiuntimo.

5) Aprašą siūloma patikslinti ir įtvirtinti nuostatas, susijusias su elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamintojais, kurių vykdomai energetikos veiklai nėra taikomos skatinimo

priemonės, todėl Aprašo 14 punkte nebėra sąlygos „skatinimo laikotarpiu“, kadangi ji neaktuali. Šiuo atveju Aprašo 14 punkte siūloma įtvirtinti sąlygas asmenims, kurių vykdomai energetikos veiklai nėra taikomos skatinimo priemonės, arba gaunantiems kainos priedą, nurodytą Aprašo 6 punkte. Aprašo 15 punkte siūloma nustatyti sąlygas asmenims, gaunantiems fiksuotą tarifą, iš kurių elektros energija privalomai superkama superkančiosios įmonės. Aprašo 15 punkte siūloma nustatyti, kad gamintojai turi teisę pasirinkti, ar jie parduos visą pagamintą elektros energiją, ar dalį, o kitą dalį, pavyzdžiui, panaudos vandenilio gamybai. Aprašo 15 punkte siūloma nustatyti, kad gamintojai, pasirinkę elektros energiją parduoti superkančiajai įmonei, negali dalies elektros energijos parduoti superkančiajai įmonei, o kitos dalies – pagal dvišales sutartis. Aprašo 16 punkto nuostatos detalizuotos, aiškiai nurodant sąlygas dėl gamintojo galimybės rinktis – elektros energiją parduoti savarankiškai elektros energijos biržoje ar pagal dvišales sutartis, ar šią elektros energiją parduodant superkančiajam subjektui. Pažymėtina, kad gamintojui, savarankiškai parduodančiam elektros energiją, Aprašo nuostatos užtikrina jo teisę gauti nustatytą skatinimą (fiksuotą tarifą, lėšas už patirtą disbalansą, persiuntimą pirmumo teise ir kt.), todėl jo teisėti lūkesčiai nebus pažeisti. Siūlytina nustatyti, kad gamintojas, pasirinkęs elektros energiją prekiauti savarankiškai, nebetenka galimybės elektrą parduoti superkančiajam subjektui, siekdamas racionaliai naudoti valstybės finansus, kadangi superkančiojo subjekto sąnaudos, patirtos vykdant prekybą minėtų gamintojų pagaminta elektros energija, yra finansuojamos viešuosius interesus atitinkančiomis lėšomis.

6) Atsižvelgiant į EE įstatymo pakeitimais nustatytus įpareigojimus gamintojams, vykdančioms ketinimų protokolu prisiimtus įsipareigojimus, detalizuotos sąlygos, kada elektros tinklų galios ir pralaidumų rezervavimas ir ketinimų protokolas netenka galios.

7) Siūloma atsisakyti nuostatų dėl šilumos ir vėsumos skatinimo, taikant lengvatinį elektros energijos tarifą. Pažymėtina, kad valstybė yra nusprendusi teikti paramą investicijoms – skiriama investicinė parama šilumos siurbliams, saulės šviesos energijos elektrinėms įsigyti. Skiriant paramą investicijoms naudojamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos, todėl taip užtikrinama darni ir subalansuota atsinaujinančių energijos išteklių naudojančių elektrinių plėtra, racionalus valstybės finansinių išteklių panaudojimas. Lengvatinis tarifas niekada nebuvo nustatytas ir taikomas.

8) Siūloma atsisakyti nuostatų dėl atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo dujoms gaminti skatinimo, kadangi Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme (toliau – AIEĮ) buvo panaikintas skatinimas dėl biudžių gamybos įrenginių prijungimo prie dujų sistemos, todėl šios nuostatos neaktualios.

9) Siūloma atsisakyti nuostatų dėl atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo bandomųjų projektų skatinimo, kadangi, įgyvendinant 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos nuostatas, EE įstatyme buvo įtvirtinta parodomąjo projekto nuostata (EE įstatymo 18¹ straipsnis) ir sukurtas atitinkamas teisinis reglamentavimas, leidžiantis inovatyviems, parodomiesiems projektams veikti bandomojoje energetikos inovacijų aplinkoje, atitinkamai pakoreguotos ir AIEĮ nuostatos, atsisakant dubliuojančios bandomąjo projekto nuostatos, todėl, atsižvelgiant į tai, kad AIEĮ nebeliko nuostatų dėl atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo bandomiesiems projektams skatinimo, šių nuostatų siūloma atsisakyti ir Apraše.

10) Siekiant pagerinti veiklos sąlygas, neriboti asmenų teisės rinktis ir keisti vykdomos ar planuojamos vykdyti veiklos sąlygas, siūloma nustatyti, kad asmenims keičiant AIEĮ ar EE įstatymo nustatyta tvarka vykdomą ar planuojamą vykdyti veiklą elektros energetikos sektoriuje į tokia, dėl kurios ketinimų protokolas nėra sudaromas, būtų laikoma, kad ketinimų protokolas yra nutraukiamas asmens prašymu. Tokiu atveju asmenys elektroninių ryšių priemonėmis turės pateikti prašymą elektros tinklų operatoriui dėl galimybės vykdyti kitą veiklą elektros energetikos sektoriuje. Esant laisvos elektros tinklų galios ir pralaidumų, skirtų planuojamai vykdyti veiklai, asmeniui būtų suteikiama elektros tinklų rezervacija šiai veiklai. Taip pat, siekiant išvengti piktnaudžiavimo pasinaudojant konkrečiai veiklai suteiktomis lengvatomis, siūloma nustatyti, kad tokiu atveju asmuo turės grąžinti jam suteiktas nuolaidas, susijusias su elektros įrenginių prijungimu

prie elektros tinklų, jeigu planuojamai vykdyti veiklai tokios nuolaidos AIEĮ ir EE įstatyme nustatyta tvarka nėra taikomos.

11) Siūloma nustatyti, kad kai yra išnaudoti perdavimo elektros tinklų techniniai pralaidumai, skirti fizinių asmenų, kurie yra gaminantys vartotojai ar siekia jais tapti, elektrinėms prie skirstomųjų tinklų operatoriaus valdomų elektros tinklų prijungti, skirstomųjų tinklų operatorius kreipiasi į perdavimo sistemos operatorių dėl fizinių asmenų, kurie yra gaminantys vartotojai ar siekia jais tapti, ne didesnės kaip 10 kW leistinos generuoti galios elektrinių prijungimo prie elektros tinklų galimybės ir, esant tokiai galimybei, skirstomųjų tinklų operatorius gali prijungti prie skirstomųjų tinklų fizinių asmenų, kurie yra gaminantys vartotojai, ar asmenys, siekiantys tapti gaminančiais vartotojais, ne didesnės kaip 10 kW leistinos generuoti galios elektrinės. Siūlymas teikiamas atsižvelgiant į tai, kad gaminančių vartotojų elektrinėms įrengti yra numatyta skirti Europos Sąjungos parama (finansavimas). Didžioji dalis fizinių gaminančių vartotojų dažniausiai siekia prie elektros tinklų prijungti saulės šviesos energijos elektrines iki 10 kW leistinos generuoti galios. Tokios elektrinės įrengiamos arčiau elektros energijos vartojimo vietos ir dalį pagamintos elektros energijos suvartoja savo reikmėms (nepersiuočia elektros energijos į elektros tinklus). Taip pat šios elektrinės tolygiai pasiskirsto skirstomųjų elektros tinklų atžvilgiu, taip nedidindamos apkrovos specifiniuose tinklo taškuose. Šios aplinkybės suponuoja, kad tokios elektrinės daro mažą įtaką perdavimo elektros tinklų techniniams pralaidumams. Siekdamas suvaldyti rizikas, AB „Energijos skirstymo operatorius“ ir perdavimo sistemos operatorius periodiškai keisis informacija apie prie skirstomųjų elektros tinklų prijungtas fizinių asmenų, kurie yra gaminantys vartotojai, ne didesnės kaip 10 kW leistinos generuoti galios elektrines, kad nebūtų daroma neigiama įtaka elektros tinklams (tai yra, kad nebūtų perkrauti perdavimo elektros tinklai).

12) Siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai nepasibaigus skatinimo laikotarpiui plečiama energijos gamybos įrenginių, kuriems Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo ir (ar) jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis taikomos skatinimo priemonės, įrengtoji galia ar įrengiami nauji kitos atsinaujinančių energijos išteklių rūšies elektros energijos gamybos pajėgumai arba šie pajėgumai kartu su energijos kaupimo įrenginiu ar įrenginiais, taip sudarant hibridinę elektrinę, skatinimo priemonės naujiems elektros energijos gamybos pajėgumams nėra taikomos. Tokiu atveju hibridinėse elektrinėse pagamintas ir į elektros tinklus patiektas elektros energijos kiekis apskaitomas pagal naudojamas atsinaujinančių energijos išteklių energijos rūšis.

13) Taip pat atlikti redakcinio pobūdžio patikslinimai.

Nutarimo projektas viešajam derinimui buvo teikiamas du kartus – 2023 m. balandžio 24 d. ir 2023 m. liepos 28 d.

Nutarimo projektas buvo derinamas su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentu, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, VšĮ Lietuvos energetikos agentūra, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija, Lietuvos vėjo elektrinių asociacija, Lietuvos vėjo energetikų asociacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Nacionalinė Lietuvos energetikos asociacija, Aplinkos apsaugos agentūra, LITGRID AB, AB „Energijos skirstymo operatorius“, UAB „EPSO-G“, UAB „Baltpool“, Biodegalų asociacija, Lietuvos biodujų asociacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija.

Antrojo derinimo metu pastabas ir pasiūlymus pateikė Aplinkos ministerija, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, AB „Energijos skirstymo operatorius“, Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Pastabos, į kurias buvo neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, įvertintos pridedamoje derinimo pažymoje.

Pastabų ir pasiūlymų dėl Nutarimo projekto neturėjo Žemės ūkio ministerija, Susisiekimo ministerija, Konkurencijos taryba, Krašto apsaugos ministerija, Finansų ministerija, Aplinkos apsaugos agentūra, Valstybės saugumo departamentas.

Atsakymų dėl Nutarimo projekto nepateikė VšĮ Lietuvos energetikos agentūra, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija, Lietuvos vėjo elektrinių asociacija, Lietuvos vėjo energetikų asociacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Nacionalinė Lietuvos energetikos asociacija, LITGRID AB, UAB „EPSO-G“, UAB „Baltpool“, Biodegalų asociacija, Lietuvos biodujų asociacija, Lietuvos biomasės energetikos asociacija.

Atsižvelgiant į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabą dėl administracinės naštos pokyčio apskaičiavimo, pažymėtina, kad ši pastaba buvo suderinta darbo tvarka, ir nuspręsta, kad teisės akto projektas patenka į administracinės naštos vertinimo išimtį, todėl administracinės naštos pokytis nevertintinas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi, Nutarimo projektas dėstomas nauja redakcija.

Nutarimo projektas pakoreguotas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas. Remiantis Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos viešai skelbiamais duomenimis apie gamintojus, kuriems taikomas skatinimo laikotarpis, siūlomas reguliavimas aktualus 1 954 asmenims, kurie gamina elektros energiją saulės šviesos energijos elektrinėse, 26 asmenims, kurie gamina elektros energiją vėjo elektrinėse, vienam asmeniui, gaminančiam elektros energiją biomasės elektrinėje, 5 asmenims, gaminantiems elektros energiją biodujų elektrinėse, ir vienam asmeniui, gaminančiam elektros energiją hidroelektrinėje. Informacija apie gamintojus, kuriems taikomas skatinimo laikotarpis, prieinama Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos interneto svetainėje, šiuo adresu: <https://www.vert.lt/atsinaujinantys-istekliai/Puslapiai/gamintoj%C5%B3-sarasas.aspx>

Priėmus Nutarimo projektą neigiamų teisinio reguliavimo poveikio pasekmių nenumatoma.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio korupcijos mastui (antikorupcinis) vertinimas atliktas (pridedama).

Nutarimo projektu nesiūloma perkelti ar įgyvendinti Europos Sąjungos teisės aktų.

Teikiamas Nutarimo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo bei Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Nutarimo projekte neįtvirtinamos sąvokos, kurias reikėtų įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Nutarimo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Nutarimo projektą parengė Energetikos ministerijos Tvarios energetikos politikos grupė: vadovė Lina Sveklaitė, tel. +370 602 46 479, el. p. lina.sveklaite@enmin.lt, tiesioginis rengėjas – vyriausiasis specialistas Sergej Garbar, tel. +370 602 46 324, el. p. sergej.garbar@enmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 12 lapų.
2. Derinimo pažyma, 2 lapai.
3. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 4 lapai.
4. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

S. Garbar, tel. +370 602 46 324, el. p. sergej.garbar@enmin.lt